

DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAVAYOLU SEKTÖR RAPORU

1. Sektör Yapısı

1.1. Genel

Havacılık ve Uzay Teknolojileri, dünyada baş döndürücü bir hızla gelişmekte, gerek uluslararası gerekse kıtalararası entegrasyon ve bütünleşmede büyük rol oynamakta, hatta öncülük etmektedir.

Havacılık sektörü, ülkemizde 2003 yılından itibaren yakalanan istikrar, alınan tedbirler ve serbestleşme politikası ile yılda ortalama %15 büyümüş ve bu büyüme, ülkemizin ekonomik gelişim ile zenginliğinde önemli bir aktör haline gelmesini sağlamıştır.

Hava ulaşımının geliştirilmesi; uluslararası ticaretin genişlemesini ve insanların daha hızlı ve kolay seyahat etmesini ve turizmin gelişmesini sağlamaktadır. Ayrıca modern ve güvenilir bir havacılık sistemi, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne uyum sürecindeki hedeflerinin gerçekleştirilmesine de katkı vermektedir.

Hava taşımacılığının ülkelerin istikbalinde taşıdığı önem çerçevesinde Bakanlığımız tarafından sektörün geliştirilmesi amacıyla köklü adımlar atılarak, havacılık faaliyetlerinin özel sektöre ve rekabete açılması sağlanmıştır. Rekabetin itici gücüyle büyük bir gelişim ve dönüşüm yaşayan sivil havacılığımız, başarı hikayesi ile dünya havacılığının odak noktası haline gelmiştir.

Havayolu ile yolcu ve kargo taşımacılığı hız kesmeden büyümesine devam ederek tarihin en yüksek değerlerine ulaşmıştır. ICAO tarafından yayınlanan kesin olmayan ilk verilere göre¹ 2014 yılına göre %6,4 artış ile toplam 3,5 milyar tarifeli yolcu taşımacılığı (gelen-giden 7 milyar) gerçekleşmiş, 2015 yılı tarifeli uçak kalkış sayısı da tüm zamanların en yüksekği olarak 34 milyona ulaşmıştır.

¹ICAO Basın Bülteni; 2015 <http://www.icao.int/Newsroom/Pages/Continuing-Traffic-Growth-and-Record-Airline-Profits-Highlight-2015-Air-Transport-Results.aspx>

Dünya kargo trafiğinde de 2014 yılına göre yük ton-km. bazında gerçekleşen %4,6 artış, 2015 yılında bir önceki yılın yarısından daha az bir büyüme ile yük ton-km. bazında % 2,2 oranında gerçekleşmiştir.

2015 yılı havayolu taşıyıcılar bağlamında da, taşınan yolcu sayısı ve elde edilen gelir olarak 2010 yılından itibaren toparlanmaya başlayan küresel finansal krizin ardından % 6,5 artışla güçlü büyüme kaydedilmiştir. Buna göre son on yılın % 5,5 olan büyüme ortalamasının da üzerine çıkmıştır. IATA, geçen yıl yıllık kapasitenin % 5,6 oranında arttığını, yükleme faktörünün % 0,6 puan artışla % 80,3'e ulaştığını, tüm coğrafi bölgelerde pozitif artış yaşandığını açıklamıştır².

Türkiye'de de son yıllarda sürekli dünya ortalamalarının üzerinde seyreden yolcu trafik artışları devam etmiş, 2015 yılında bir önceki yıla göre iç hat yolcu trafiği %13,6 artış ile 97.041.210'a, dış hat yolcu trafiği de % 4,6 artış ile 84.033.321'e ulaşmıştır. Bu şekilde 2015 yılı toplam yolcu trafiği % 9,3 artış ile 181.074.531 olarak gerçekleşmiştir. 362.473 direkt transit yolcu ile birlikte toplam yolcu sayısı 181.437.004 'e ulaşmıştır.

Dış hatlarda ise 2003'te yerli havayolu taşıyıcıları ile; Türkiye'den yurt dışına tarifeli olarak 60 uçuş noktasına uçulabilirken, 2015'te 472 uçuş noktasına uçulabilir hale gelmiştir. Tarifeli uçulan noktalardan 305'i TÜRK HAVA YOLLARI ve PEGASUS HAVA YOLLARI'na aittir. Uçuş noktalarının artması Türk girişimcilerin ticari amaçlarla yurt dışına ulaşımını kolaylaştırdığından, ulaşılan yeni ülke ve noktalarda yeni ticaret kanalları açılması sağlanmış, böylece ticaret hacminin de gelişmesine katkıda bulunulmuştur.

² <http://www.iata.org/pressroom/pr/Pages/2016-02-04-01.aspx>

1.2. Uluslararası İlişkiler

Ülkemiz, Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatı (ICAO), Avrupa Sivil Havacılık Konferansı (ECAC) ve Avrupa Hava Seyrüseferi Emniyeti Teşkilatı (EUROCONTROL) ve ACI (Uluslararası Havaalanları Konseyi) üyesidir. Ayrıca EASA (Avrupa Havacılık Güvenliği Ajansı, IATA (Uluslararası Hava Taşıyıcılar Birliği), vb. uluslararası kuruluşların çalışmalarına da iştirak edilmektedir.

Asırlar boyunca ticaret yolları doğudan batıya gitmekte iken, özellikle 2008-2009 küresel ekonomik kriz sonrasında, batıdan doğuya (Kuzey Atlantik-Avrupa bölgesinden, Asya Pasifik-Ortadoğu bölgesine doğru) bir kayma başlamıştır. Gerek uluslararası sivil havacılık kuruluşları, gerekse uçak imalatçılarının ileriki yıllara yönelik eğilim/tahmin çalışmalarında bu yeni gelişmeye önemle dikkat çekilmekte, bu bölgede uçak trafiği ve yolcu taşımacılığında daha yüksek artışlar yaşanmasının beklendiği belirtilmektedir. Ülkemizde, coğrafik konum olarak batı ile doğu arasında, yeni gelişme bölgelerinin tam ortasında bir köprü-kavşak konumundadır.

Ülkemizin sivil havayolu taşımacılık faaliyetlerini dünya çapında yaygınlaştırma hedefi doğrultusunda, 2015 yılında da ikili hava ulaştırma anlaşmaları yapılmasına ağırlık verilmiş toplam anlaşma yapılan ülke sayısı 163'den, 165'e yükselmiştir. Birçok ülke ile de mevcut anlaşmalar yenilenmiştir.

Öte yandan, ülkemizin dünya sivil havacılık faaliyetlerinde daha etkin rol üstlenmesine yönelik çalışmalar da sürmekte olup, 2016 yılında ICAO Konsey üyeliği için başlatılan girişimler sürdürülmektedir. 2013 yılında ECAC ile sağlanan genel mutabakat çerçevesinde, Konsey üyeliğine adaylığımızın, Avrupa'nın 8 olan kontenjanı içinden yapılması öngörülmektedir. Konsey üyeliği için ICAO üyesi tüm devletlere resmi bildirim yapılmıştır. Diğer taraftan Eurocontrol'ün Geçici Konsey (PC) Başkanlığını Ülkemiz 2017 yılına kadar yürütmeye devam edecektir.

1.3. Mevcut Durum ve Sektör Kuruluşları

Bakanlığımız tarafından “sivil havacılık” alanında oluşturulan mevzuata uygun olarak geliştirilen politikalar çerçevesinde seyahat maliyetlerindeki düşme, havalimanlarının fiziki şartlarının iyileştirilmesi ve modern bir çehreye kavuşturulması, yeni havalimanlarının dünyadaki rakipleriyle yarışacak nitelikte inşa edilmesi gibi faktörler sektöre ivme kazandırmıştır. “Her Türk Vatandaşı Hayatında En Az Bir Kere Uçağa Binecek” sloganıyla yola çıkılarak 2003 yılında başlatılan “Havacılıkta Serbestleşme Projesi” ile çapraz uçuşların canlandırılması sonucunda gerek taşınan yolcu sayısında gerekse uçuş sayısında önemli artışlar gerçekleştirilmiştir.

Ülkemiz sivil havacılık sektörü yapısını aşağıdaki şekilde özetlememiz mümkündür (Tablo-1’de detaylı bilgi verilmiştir).

- 38 adedi uluslararası tarifeli-tarifesiz iç hat/dış hat, 17 adedi ise sadece iç hat seferlere açık toplam 55 havalimanı (Tablo-1.1’de detaylı bilgi verilmiştir.) ve 70³ heliport,
- 13 havayolu şirketi olmak üzere, toplam 159 havacılık işletmesi,
- 500 uçak filosunda toplam 96.612 koltuk kapasitesi (2016 Yılı Mart Ayı itibariyle),
- Sivil havacılık sektöründe çalışan sayısı 2014 yılı sonunda 187.459,
- Sivil havacılık sektör cirosu 2014 yılı sonunda 26,62 milyar ABD doları⁴ (2003 yılında 2,2 Milyar ABD Doları).

³ AIP TURKEY Yayını

⁴ SHGM Verisi

SEKTÖREL BÜYÜKLÜKLER

Yıllar	2013	2014	2015	2016 (Nisan Ayı)
<i>Havayolu İşletmesi</i>	13*	12*	13*	13*
<i>Havayolu İşletmeleri Hava Araçları</i>	385	422	489	500
<i>Havayolu Koltuk Kapasitesi</i>	66.639	76.297	90.259	92.612
<i>Havayolu Sektörü Ciro su MİLYAR \$</i>	23,8	26,6	-	-**
<i>Havayolu Sektörü İstihdamı (Kişi)</i>	180.570	187.459	-	-**
<i>Engelsiz Havalimanı Kuruluşu</i>	30	53	75	75
<i>Yeşil Havalimanı Kuruluş Sertifikası</i>	32	63	97	137
<i>Hava Ulaştırma Anlaşması Bulunan Ülke Sayısı</i>	157	163	165	165
<i>Sivil Hava Trafikğine Açık Havalimanı</i>	52	53	55	55

* 3'ü sadece kargo

** SHGM tarafından güncellenen veriler halen yayımlanmamıştır.

Tablo-1.1: Sektörel büyüklükler (Kaynak; SHGM)

1.3.1. Havayolu Şirketleri

Ülkemiz sivil havacılık sektöründe, 13 havayolu şirketi faaliyet göstermekte olup bunlardan 3'ü sadece kargo olmak üzere 4'ü kargo uçaklarıyla kargo taşımacılığı da yapmaktadır. Havayolu şirketlerinin 2014 yılında 422 olan uçak sayısı, 2015 yılında 500'e yükselmiştir. Havayolu filomuzun toplam koltuk kapasitesi 90.259, kargo uçakları yük kapasitesi de 1.759 ton 'dur. 2005-2015 yılları arası filo büyüklükleri de Tablo-1.2'de, diğer hava aracı işletmeleri bilgileri de Tablo-1.3'de gösterilmiştir.

Hava Yolu Şirketleri Uçak Sayı ve Kapasiteleri						
Yıl	Uçak Sayısı	% Artış	Koltuk Sayısı	% Artış	Kargo Kaps (kg)	% Artış
2005	240	18,8	39.903	16	649.562	37,7
2006	259	7,9	42.335	6,1	873.539	34,5
2007	250	-	40.185	-	962.539	10,2
2008	270	8	43.524	8,3	1.093.096	13,6
2009	297	10	47.972	10,2	1.212.108	10,9
2010	349	17,5	56.638	18,1	1.118.933	-
2011	346	-	55.662	-	1.136.866	1,6
2012	370	6,9	65.208	17,1	1.264.513	11,2
2013	385	4,1	66.639	2,6	1.639.130	29,3
2014	422	9,6	76.297	14,5	1.349.875	-18
2015	486	15	90.259	18	1.759.000	30

Tablo 1-2: 2005-2015 yılları havayolu şirketleri uçak sayı ve kapasiteleri (Kaynak; SHGM)

1.3.2. Diğer Hava Aracı İşletmeleri

Yıl	Hava Yolu	Hava Taksi	Genel Havacılık	Balon	Zirai Mücadele	Toplam	Değişim %
2005	240	157	181	36	123	737	10,0
2006	259	192	189	43	127	810	9,9
2007	250	243	192	44	78	807	- 0,4
2008	270	245	196	57	63	831	3,0
2009	297	251	213	67	60	888	6,9
2010	349	253	226	97	59	984	11
2011	346	259	241	108	69	1.023	4,0
2012	370	267	243	167	60	1.107	8,2
2013	385	214	283	203	58	1.143	3,3
2014	422	212	322	213	62	1.231	7,7
2015	486	219	336	241	62	1.342	9,0

Tablo-1.3: Hava aracı sayıları (Kaynak; SHGM)

2015 Yılı sonu itibariyle; Genel Havacılık, hava taksi, balon ve zirai mücadele uçaklarının sayısı toplamda 47 artarken Ticari uçak filosunda toplam 64 artış olmuştur. 2016 Yılı mart sonu itibariyle bu sayı 500' ulaşmıştır. (Tablo-1.3).Uçakla zirai mücadele işletmelerinde durağanlık devam etmiştir.

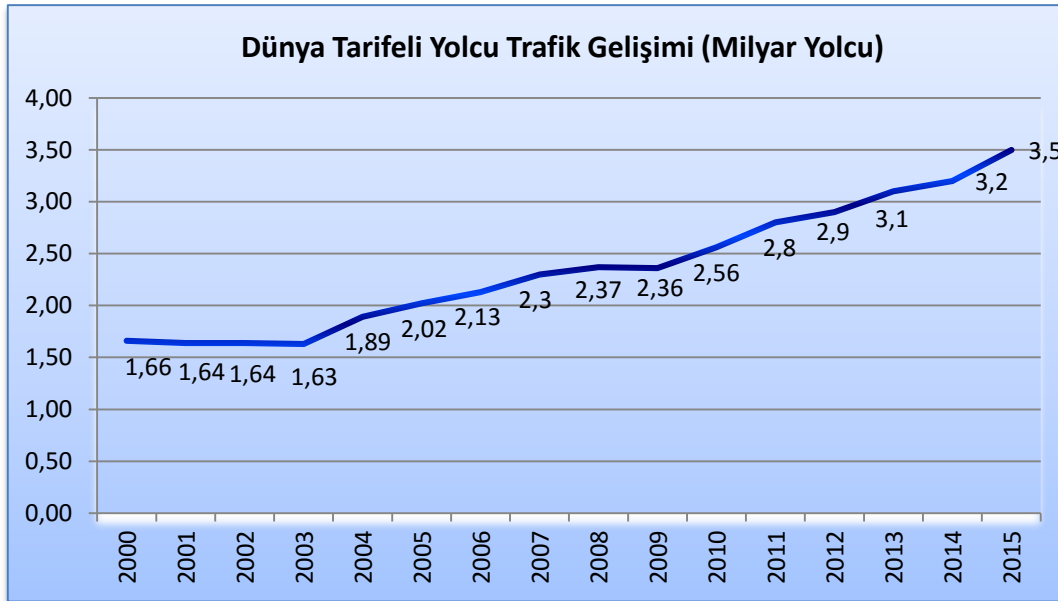
2. 2015 Yılı Hava Taşımacılık Gerçekleşmeleri

2.1. Dünyada Hava Taşımacılık Gerçekleşmeleri

Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü tarafından yayınlanan kesin olmayan ilk verilere göre¹, Dünyada tarifeli yolcu taşımacılığı, 2014 yılına göre % 6,4 artış kaydederek 3,5 milyara ulaşmıştır. 2015 yılında tarifeli uçak kalkışları yaklaşık 34 milyon olarak gerçekleşmiştir.

Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü ICAO'nun açıklamasına göre;

Dünyada yaklaşık; 1.400 ticari hava yolu şirketi, 4.130 havalimanı ve 173 hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısının (ANSPs) yer aldığı havacılık sektöründe, 2015 yılında da turizm ve ticaret sektörü canlandırıcı yönüyle kritik rol oynamaya devam etmiştir. Geçtiğimiz yıl 1,1 milyar turist yarısından fazlası hava yolu ile taşınmıştır.

Grafik-2.1: 2000-2015 yılları dünya tarifeli yolcu trafik gelişimi (Kaynak; ICAO İstatistikleri)

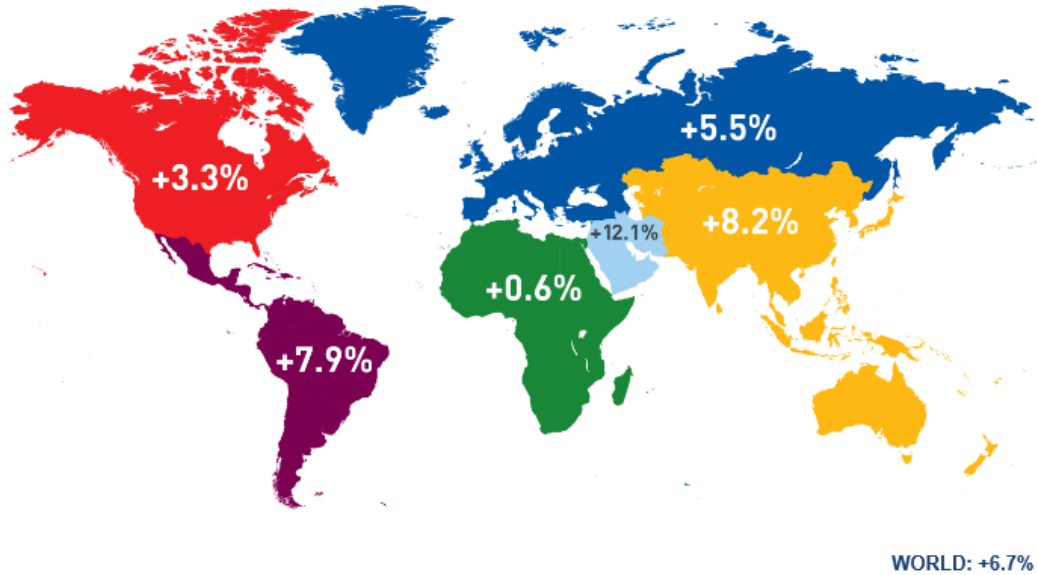
Dış hatlarda yolcu kilometre (revenue passenger-kilometres (RPKs)) 2015 yılında bir önceki yıla göre % 6,7 oranında artış göstermiştir. Dış hatlarda taşınan yolcu sayısında en büyük paya sahip (% 37) Avrupa'da yolcu trafiği bir

önceki yıla göre % 5,5 artmıştır. Dünyada yolcunun ikinci en büyük payını (% 28) oluşturan Asya/Pasifik bölgesinin yolcu trafiğinde ise % 8,2 artış yaşanmıştır.

İç hat yolcu trafiğinde ise 2015 yılında bir önceki yıla göre % 6,9 artış yaşanmıştır. Dünya'da iç hat yolcudaki en büyük büyüme payına (% 43) sahip olan Kuzey Amerika'da yaklaşık % 4,7 oranında artış gerçekleşmiştir. Dünya iç hat yolcunun % 39'luk payına sahip olan Asya/Pasifik bölgesinde, Hindistan ve Çin'de yaşanan çift haneli büyüme sebebiyle, kuvvetli bir yükseliş yaşanarak bir önceki yıla göre 2015 yılında iç hat yolcu trafiğinde %10,3 artış gerçekleşmiştir.

International scheduled passenger traffic (RPK) growth in 2015

Tablo 2-2: Dünya bölgesel yolcu trafik ve yolcu trafik artışları (Kaynak; ICAO)

2015 yılında dünya havayolları tarafından hizmete verilen yolcu koltuk kapasitesi, yaklaşık % 6,1 oranında artmıştır. Yolcu koltuk kapasitesi %0,1 (Afrika) ile %13,8 (Orta Doğu) arasında artış göstermiş, ortalama yolcu doluluk oranı ise 2014 yılına göre % 0,5 puan artmıştır.

Dünya kargo trafiğinde ise küresel ekonomide yaşanan durgunluk sebebiyle 2014 yılına göre yük ton-km. bazında % 2,2 artış yaşanmıştır.(Bir önceki dönem artışı 2014/2013 % 4,9 olarak gerçekleşmişti).

Toplam yük trafiğinin % 87'sini oluşturan uluslararası yük trafiğinde 2014 yılında yaşanan % 5,2' lik artışın ardından, 2015 yılında ancak % 2,9'luk bir büyüme kaydedilmiştir.

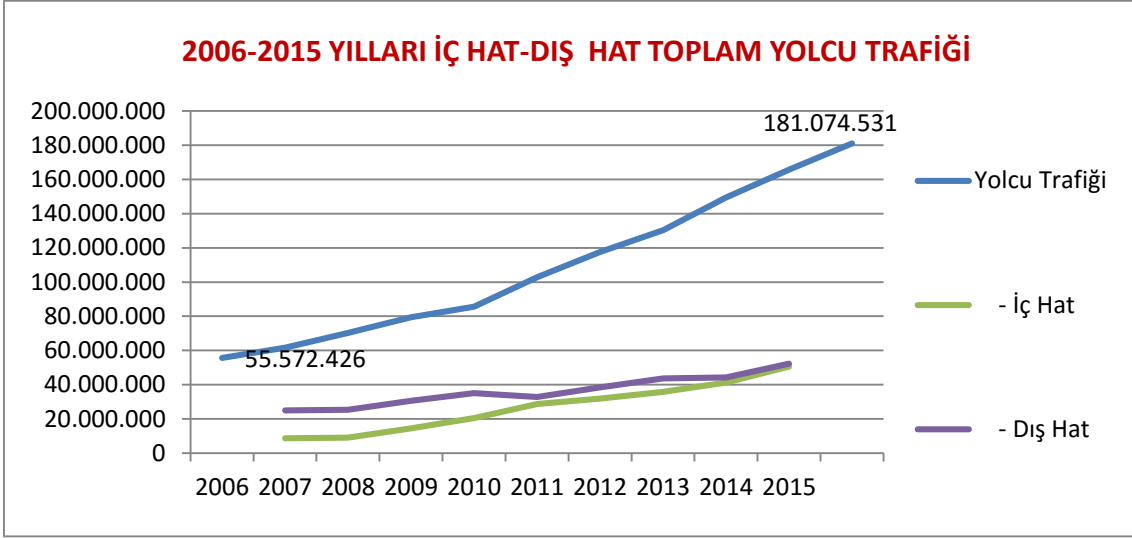
2.2. Türkiye’de Hava Taşımacılık Gerçekleşmeleri

Türkiye’de özellikle 2003 yılında başlatılan bölgesel havacılık politikası bağlamında sivil hava taşımacılık faaliyetleri oldukça hızlı bir gelişim içine girmiştir. Son on yılda (2006-2015) ticari uçuş sayısı %126, taşınan yolcu sayısı %194 ve taşınan kargo miktarı %153 artış göstermiştir. 2014 yılında 165.720.234 olan iç hat-dış hat toplam yolcu sayısı %9,3 artış ile 2015 yılında 181.074.531’e yükselmiştir (Grafik-2.2). İç hatların toplam yolcu içindeki payı %54 olarak gerçekleşmiştir.

Toplam yolcu sayısı artışında, Çanakkale (+%284), Kocaeli Cengiz Topel (+%252), Siirt (+%242) ve Bursa Yenişehir (+%153) Havalimanları dikkat çekmektedir. Yoğun turist trafiğine sahip Antalya (-%2), Muğla Dalaman (+%2) ve Muğla Milas-Bodrum (+%1) Havalimanları yolcu trafiğinde ise geçmiş yıllara göre durağanlık yaşanmıştır.

2013 yılında yolcu bazında Avrupa sıralamasında 5. olan ülkemiz 2014 yılında Fransa ve İspanya’yı geride bırakarak Avrupa’da 3. sıraya yerleşmişti . 2015 yılı kesin verileri henüz belli olmamakla birlikte 3. sıradaki yerimizi koruduğumuz tahmin edilmektedir. Uluslararası Havalimanları Konseyi’nin (ACI) 2015 yılı kesinleşmemiş önemli havalimanları yolcu verilerine göre, İstanbul Atatürk Havalimanı gerçekleşen %8,2 yolcu artışı ile Avrupa’da 3. sıraya yükselmiştir. İstanbul Sabiha Gökçen Havalimanı 14. , Antalya Havalimanı ise 15. sırada yer almıştır .

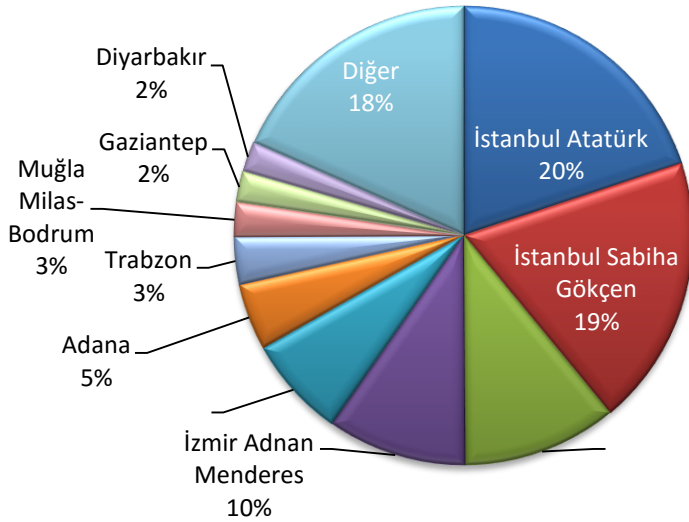
2014 yılında 85.416.166 olarak gerçekleşen iç hat yolcu trafiği, 2015 yılında %13,6 artışla; 97.041.210’a, dış hat yolcu trafiği 80.304.068’den %4,6 artışla 84.033.321, toplam yolcu trafiği de 165.720.234’den %9,3 artışla 181.074.531’e yükselmiştir (Grafik-2.2). Yolcu trafiği 362.473 direkt transit yolcu ile birlikte 181.437.004 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik-2.2: 2006-2015 yılları iç hat- dış hat toplam yolcu trafik gerçekleştirmeleri (Kaynak; DHMİ)

İç hat yolcu trafiğinin önemli bir bölümü İstanbul Atatürk (%20), İstanbul Sabiha Gökçen (%19), Ankara Esenboğa (%11), İzmir Adnan Menderes (%10) ve Antalya (%7) Havalimanlarından gerçekleşmiştir (Grafik-2.3).

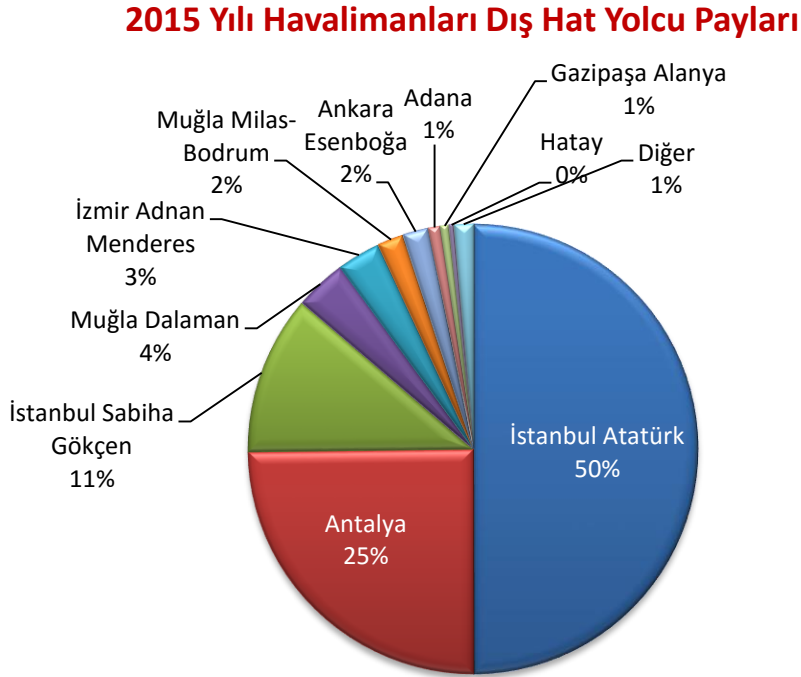
2015 Yılı Havalimanları İç Hat Yolcu Payları

Grafik-2.3: 2015 yılı havalimanları iç hat yolcu payları (Kaynak; DHMİ)

2015 yılında, en fazla toplam dış hat yolcu trafiği, İstanbul Atatürk (%50), Antalya (%25), İstanbul Sabiha Gökçen (%11) ve Muğla Dalaman (%4) Havalimanlarında gerçekleşmiştir (Grafik-2.4).

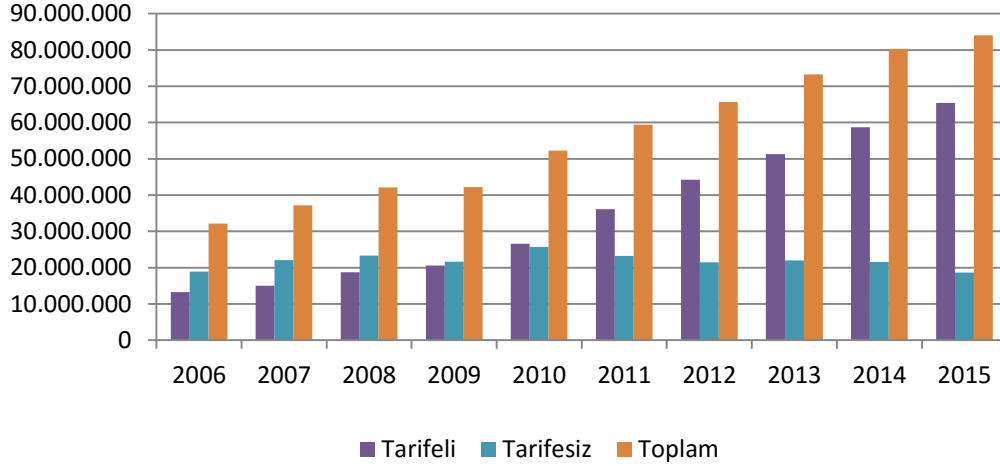

Grafik-2.4: 2015 yılı havalimanları dış hat yolcu payları (Kaynak; DHMI)

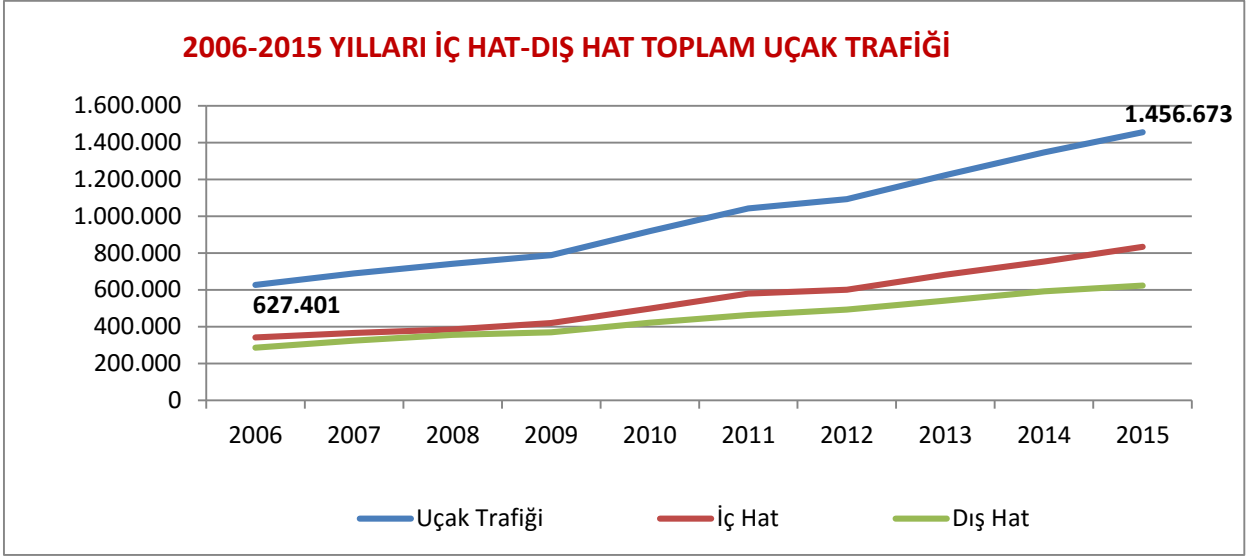
2015 yılında 65.388.196'sı tarifeli, 18.645.125'i tarifersiz olmak üzere toplamda 84.033.321 dış hat yolcu trafiği gerçekleşmiştir (Grafik-2.5).

2006-2015 YILLARI DIŞ HAT TARİFELİ-TARİFESİZ TOPLAM YOLCU TRAFİĞİ

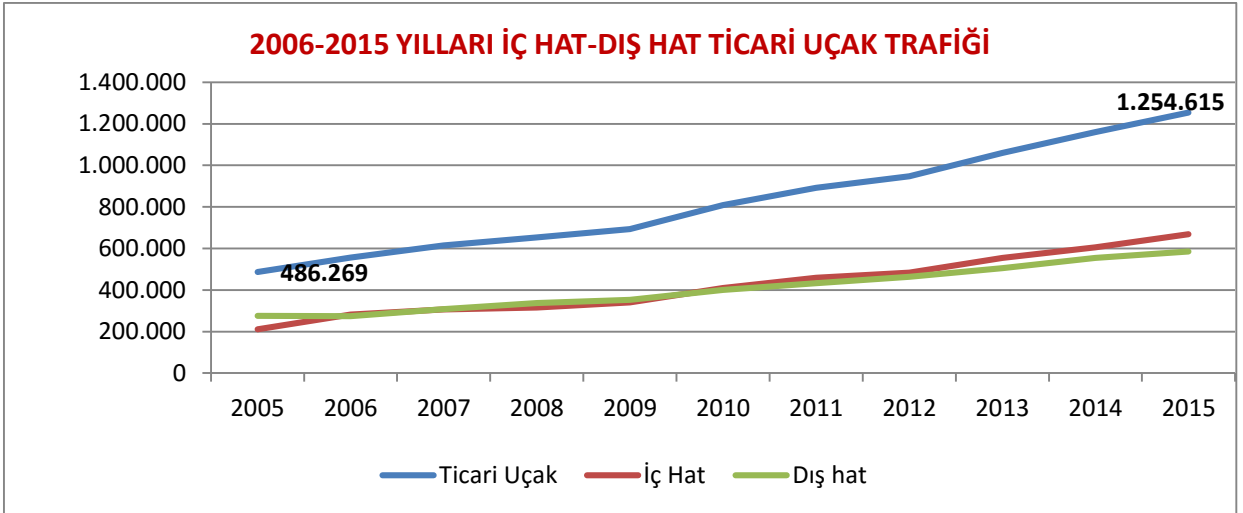
Grafik-2.5: 2015 yılı havalimanları dış hat tarifeli-tarifersiz yolcu trafiği (Kaynak; DHMİ)

2014 yılında 1.345.954 olarak gerçekleşen toplam uçak trafiği (inen+kalkan), 2015 yılında %8,2 artışla 1.456.673'e ulaşmıştır (Grafik-2.6). 2014 yılında 754.259 olarak gerçekleşen iç hat uçak trafiği, 2015 yılında %10,4 artışla 832.958'e; dış hat uçak trafiği ise 591.695'den %5,4 artışla 623.715'e yükselmiştir.

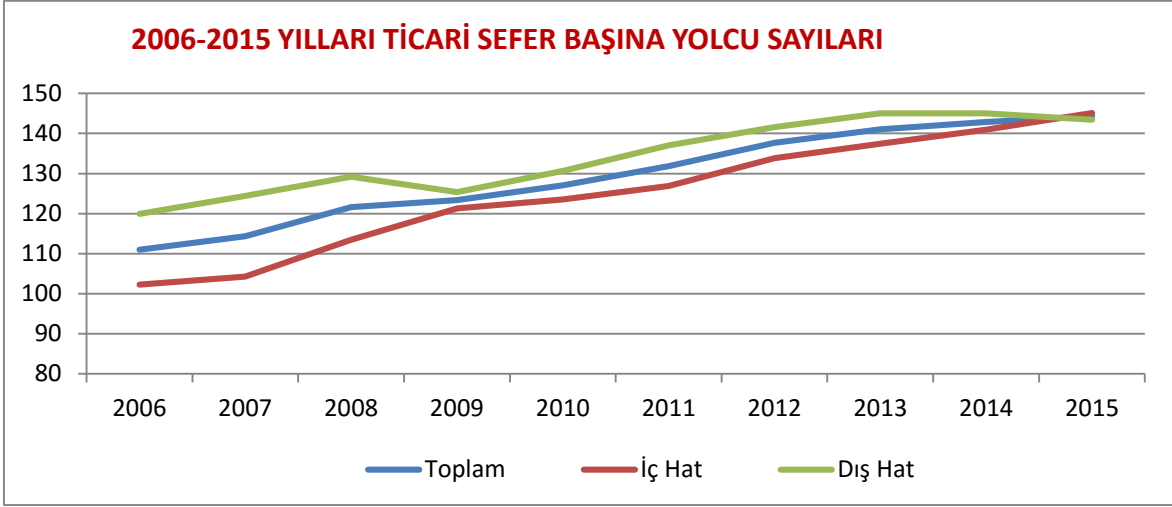
Grafik-2.6: 2006-2015 iç hat-dış hat toplam uçak trafik gerçekleştirmeleri (Kaynak; DHMİ)

2014 yılında 1.159.837 olan ticari uçak trafiği, 2015 yılında %8,2 artışla 1.254.615'e yükselmiştir. Havalimanlarında, iç hat ticari uçak trafiği 668.817, dış hat ticari uçak trafiği de 585.798'dir. (Grafik-2.7).

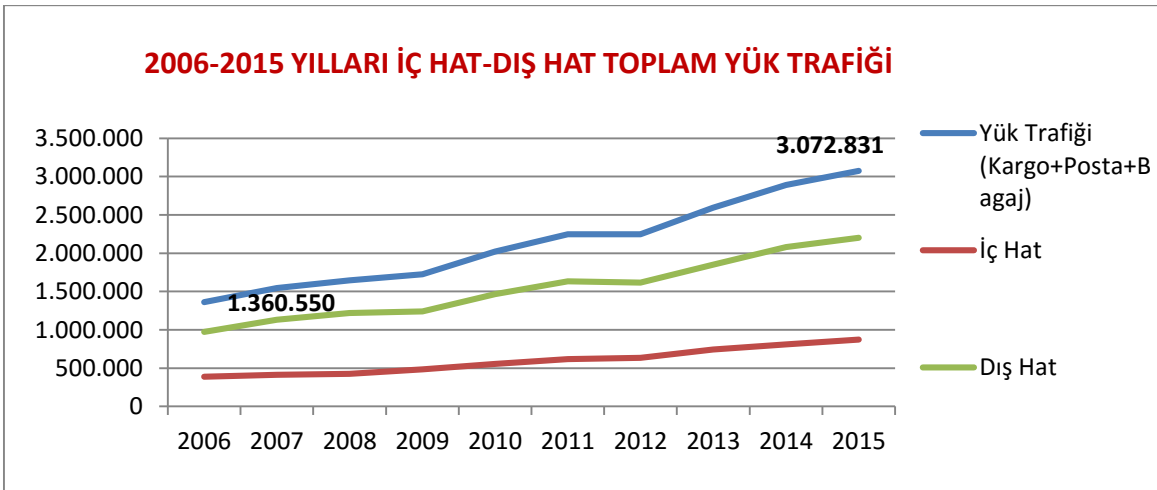
Grafik-2.7: 2006-2015 iç hat-dış hat ticari uçak trafik gerçekleştirmeleri (Kaynak; DHMİ)

2015 yılında, ticari uçak başına iç hatlarda 145 yolcu, dış hatlarda 143 yolcu olmak üzere ortalama ticari uçak başına 144 yolcu sayısı gerçekleşmiştir (Grafik-2.8).

Grafik-2.8: 2006-2015 iç hat- dış hat uçak başına yolcu sayıları (Kaynak; DHMİ)

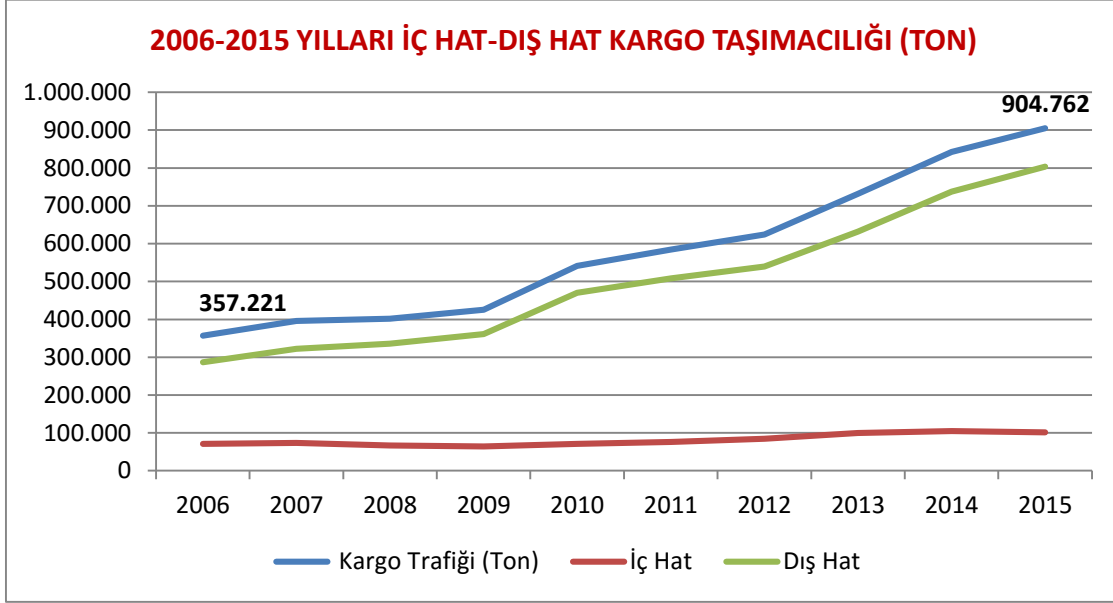
Yük trafiğinin büyük ölçüde dış ticaret ve talep gelişmelerine bağlı olduğu söylenebilir. 2014 yılında 2.893.000 ton olarak gerçekleşen toplam yük (kargo+posta+bagaj) hareketi, 2015 yılında 3.072.830 ton olmuştur (Grafik-2.9). 2014 yılında 810.858 ton olarak gerçekleşen iç hat yük trafiği, 2015 yılında %7,5 artışla 871.327 ton; dış hat yük trafiği ise 2.082.142 ton'dan %5,7 artışla 2.201.504 ton olmuştur.

Grafik-2.9: 2006-2015 iç hat- dış hat toplam yük (kargo+posta+bagaj) trafik gerçekleştirmeleri (Kaynak; DHMİ)

Ülkemiz yolcu trafiğinde yaşanan artış, son birkaç yıldır toplam kargo trafiğine de yansımaya başlamıştır. 2015 yılında iç hatlarda 101.447 ton, dış hatlarda 803.314 ton olmak üzere toplam 904.762 ton kargo taşımacılığı gerçekleştirilmiştir. 2015/2014 yılları artış oranı %7,4'tür. (Grafik-2.10).

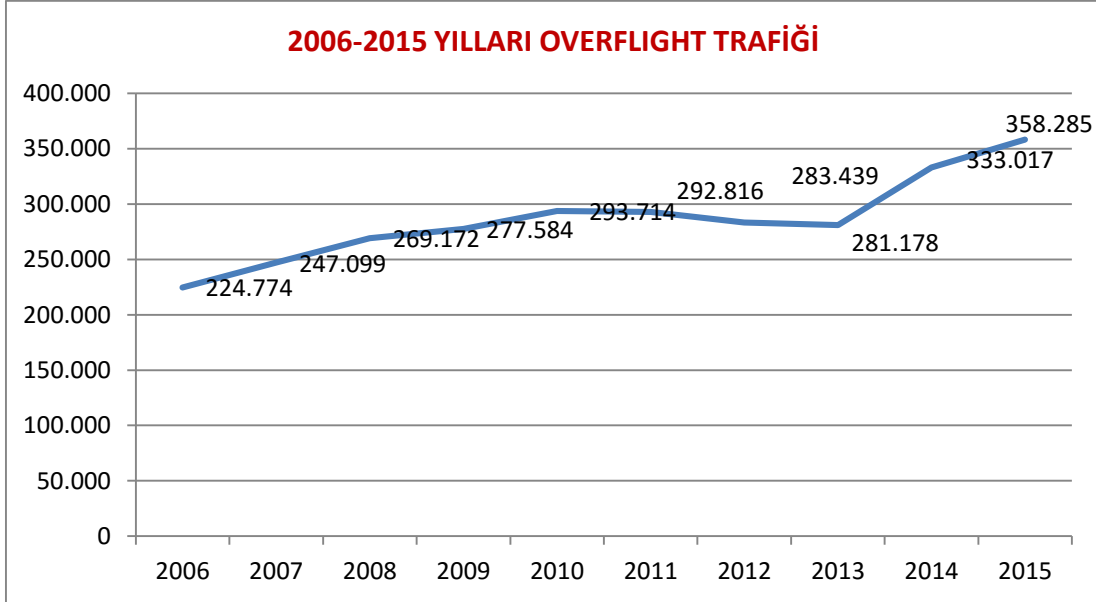
Grafik-2.10: 2006-2015 iç hat-dış hat kargo trafik gerçekleştirmeleri (Kaynak; DHMİ)

Taşınan kargonun çok önemli bir kısmı İstanbul Atatürk Havalimanı odaklıdır. Atatürk Havalimanı'nda Türkiye toplamının %87'si olan 790.744 ton kargo işlem görmüştür.

İstanbul Sabiha Gökçen Havalimanı'nda 50.868, İzmir Adnan Menderes Havalimanı'nda 24.640, Ankara Esenboğa Havalimanı'nda da 15.674, Antalya Havalimanı'nda 7.783 ton, Adana Havalimanı'nda ise 5.940 ton kargo işlem görmüştür.

Overflight uçak trafiği 2014 yılında 2013 yılına göre %18 artış ile 333.017 uçak olarak gerçekleşmişti. 2015 yılında ise %7,6 artış ile 358.285 uçak olarak gerçekleşmiştir (Grafik-2.11).

Grafik-2.11: 2006-2015 overflight uçak trafik gerçekleştirmeleri (Kaynak; DHMİ)

2.3. Türkiye'nin Dünya ve Avrupa'daki Yeri

2012 yılında yolcu bazında Avrupa sıralamasında 6. olan ülkemiz 2013 yılında İtalya'yı geride bırakarak Avrupa'da 5. sıraya yerleşmiştir⁵ 2014 yılında ise Almanya ve İtalya'yı geride bırakarak 2 basamak ilerlemiş ve 3. sıraya yerleşmiştir.

TÜRKİYE'NİN HAVAYOLU YOLCU TRAFİĞİ BAZINDA AVRUPA'DAKİ YERİ													
2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	ÜLKELER
3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	ALMANYA
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	İNGİLTERE
2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	4	5	3	İSPANYA
7	6	6	6	6	6	6	6	6	6	5	3	4	TÜRKİYE
4	4	4	4	4	4	4	5	4	4	3	4	5	FRANSA
5	5	5	5	5	5	5	4	5	5	6	6	6	İTALYA
8	8	9	9	8	7	7	7	7	7	7	7	7	RUSYA
6	7	7	7	7	9	8	8	8	8	8	8	8	HOLLANDA
9	10	10	10	9	10	9	9	9	9	9	9	9	NORVEÇ
												10	YUNANİSTAN

Veri kaynağı ACI

Açıklama: (kesinleşmeyen)

ACI 2015 verilerine göre Türkiye Avrupa yolcu sıralamasında 4. sıradadır.

⁵ Veri kaynağı ENAC İstatistikleridir. 2015 Sıralamaları Haziran 2016 tarihi itibarıyla kesinleşecektir.

TÜRKİYE'NİN HAVAYOLU YOLCU TRAFİĞİ BAZINDA DÜNYADAKİ YERİ

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	ÜLKELER
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	ABD
8	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ÇİN
5	6	5	5	5	5	4	4	4	4	4	6	3	ALMANYA
2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	4	İNGİLTERE
4	5	6	6	6	6	6	7	7	7	9	11	5	İSPANYA
3	4	4	4	4	4	5	5	6	6	6	3	6	JAPONYA
15	14	13	12	11	12	11	11	8	8	10	7	7	HİNDİSTAN
9	10	9	9	9	10	8	6	5	5	5	5	8	BREZİLYA
18	16	16	15	16	14	13	13	12	12	11	9	9	TÜRKİYE
6	7	7	7	7	7	7	9	9	9	8	10	10	FRANSA
7	8	8	8	8	9	9	8	10	10	13	12	11	İTALYA
10	11	11	11	12	8	12	12	13	13	15	15	12	KANADA
												13	GÜNEY KORE
11	9	10	10	10	11	10	10	11	11	12	14	14	AVUSTRALYA
												15	TAYLAND

Veri kaynağı ACI

Açıklama: (kesinleşmeyen)

ACI 2015 verilerine göre Türkiye Dünya yolcu trafiği sıralamasında 9. sıradadır. 2015 sıralamaları ACI'nın dünya genelinde toplam 908 havalimanından topladığı verilere dayanarak hazırlanan kesinleşmemiş verilerdir. Kesinleşmiş ENAC verileri henüz yayınlanmamıştır.

YOLCU SAYISINA GÖRE İLK 15 HAVALİMANI

Havalimanı	2013 Yolcu Sayısı (Milyon)	2014 Yolcu Sayısı (Milyon)	2015 Yolcu Sayısı (Milyon)	2013 Dünya Sıralaması	2014 Dünya Sıralaması	2015 Dünya Sıralaması	2013 Avrupa Sıralaması	2014 Avrupa Sıralaması	2015 Avrupa Sıralaması	Artış 15/14 (%)
ATLANTA GA, US	94.4	96,1	101,5	1	1	1				5,6
BEIJING, CN	83.7	86,1	89,9	2	2	2				4,4
DUBAI, AE	66.4	70,5	78,0	7	6	3				10,6
CHICAGO IL, US	66.8	70,0	76,9	5	7	4				9,9
TOKYO, JP	68.9	72,8	75,6	4	4	5				3,8
LONDON HEATHROW, GB	72.4	73,4	75,0	3	3	6	1	1	1	2,2
LOS ANGELES CA, US	66.7	70,7	74,6	6	5	7				5,5
HONG KONG, HK		63,1	68,3		10	8				8,2
PARIS CDG, FR	62.1	63,8	65,8	8	8	9	2	2	2	3,1
DALLAS/FORT WORTH TX,	60.5	63,5	64,1	9	9	10				0,9
İSTANBUL, TR	51.2	56,8	61,8	18	13	11	5	4	3	8,8
FRANKFURT, DE	58.0	59,6	61,0	12	11	12	3	3	4	2,3
SHANGHAI PUDONG, CN	47.2	51,7	60,1	21	36	13				16,2
AMSTERDAM, NL	52.6	55,0	58,3	14	14	14	4	5	5	6,0
NEW YORK JFK NY, US	50.4	53,6	56,9	19	33	15				6,2

Kaynak: ENAC Air Transport Data 2014
2015 yılı için kaynak: ACI PaxFlash Report

İstanbul Atatürk Havalimanı gerçekleşen %8,8 yolcu artışı ile Dünya'da 11., Avrupa'da ise 3. sırada yer almıştır.

2.4. Türkiye Havayolu Ulaşımına Dair Uluslararası Öngörüler

ICAO, IATA vb. uluslararası kuruluşlar ile uçak imalatçıları kısa, orta ve uzun dönem tahminlerini genelde bölgesel bazda vermekte, ülke detayına girmemektedirler.

ICAO, yolcu trafiği tahminlerini revize etmekte olduğundan henüz 2015 verileri yayınlamamıştır.

2034 yılına kadarki yolcu trafiğinde Airbus6, yıllık % 4,6 ortalama artış, Boeing7 ise yıllık % 4,9 ortalama artış beklemektedir.

⁶Airbus, Global Market Forecast, Flying on Demand, 2015-2034, Booklet

⁷ Boeing, Current Market Outlook, 2015-2034

(http://www.boeing.com/assets/pdf/commercial/cmo/pdf/Boeing_Current_Market_Outlook_2014.pdf)

Avrupa Hava Seyrüsefer Emniyeti Teşkilatı EUROCONTROL' ün teşkilata üye ülkeler bazında ele alınan 2016 yılı tahminlerine göre; Türkiye Hava trafiğinin 2016 yılında üst geçişler (overflight) dâhil % 5,7 oranında büyüyeceği öngörülmüştür. Ancak Türkiye-Rusya krizi nedeniyle EUROCONTROL 2016 yılı artış oranını % 2,6 (DHMİ Ocak 2016 tarihli Rusya Krizi etkisine göre revize edilen tüm uçak trafiği artışı tahminini % 2,8) olarak revize etmiştir.

Aynı çalışmada Orta vadeli dönemde (7 Yıl), Türkiye hava trafiğinin yılda ortalama % 4,2 büyüyeceği öngörülerek, Avrupa hava sahasındaki havalimanlarında oluşacak kapasite kısıtları nedeniyle, Avrupa Hava sahasında İstanbul Yeni Havalimanının olumlu katkısı ile Avrupa Hava Trafiğinin yılda ortalama % 2,3 oranında büyüyeceği belirtilmektedir.

Diğer uluslararası kuruluşlar tarafından yapılan tahmin çalışmalarında da, ülkemiz yolcu ve uçak trafiğindeki istikrarlı büyümenin devam edeceğine işaret edilmektedir.

3. Kuruluşumuz Tarafından Son Dönem İçerisinde Çalışmaları Tamamlanan /Devam Eden Önemli Projeleri

3.1 Öz Kaynak Projeleri

Kuruluşumuz işletmesinde bulunan bütün havalimanlarında daha yüksek standartlarda ve daha kaliteli bir hava ulaşım hizmetlerinin verilmesini teminen bölgesel özellikler de dikkate alınarak çevreci bir yaklaşımla gerekli olan yatırımların sürekli yapılmasına önem verilmekte ve bu minvaldeki çalışmalar devam etmektedir.

Bu kapsamda; son dönemde 2014 yılı sonuna kadar Zafer, Aydın, Şırnak-Şerafettin Elçi, Bingöl, Kastamonu ve Iğdır Havalimanı ile birlikte ülkemize 6 yeni havalimanı kazandırılmıştır. Yine 2015 yılı içerisinde Ordu-Giresun ile Hakkari Yüksekova Selahaddin Eyyubi Havalimanları hizmete verilerek geçtiğimiz 13 yıl içerisinde sivil hava trafiğine aktif olarak açık olan 26 havalimanı sayısı 55'e yükseltilmiştir.

Öz kaynak ve Kamu Özel İşbirliği (KÖİ) Modeli ile havalimanlarımızın terminal binaları yenilenmiş; standartlarının ve kapasitelerinin artırılması sağlanmıştır. Havacılık hizmetlerinin daha kaliteli sunulması bağlamında terminal binaları ile tüm havalimanlarımızın çehresinin sürekli geliştirilmesi dönük çalışmalar kapsamında bu dönem içerisinde 31 terminal binası yeni yapılarak/ genişletilerek hizmete sunulmuştur.

Bu çalışmalar kapsamında 2015 yılı içerisinde Ağrı ve Diyarbakır Havalimanı terminal binaları tamamlanarak hizmete verilmiş, yine 2015 yılı içerisinde çalışmalarına başlanılmış olan Sinop ve Çanakkale Havalimanı terminal binaları yapım çalışmaları ile Van-Ferit Melen Havalimanı Terminal Binası çalışmaları devam etmektedir. Kahramanmaraş Havalimanı ile Muş Havalimanı Terminal

Binası Mütemmim Tesisleri İşine ait ihale hazırlık süreçleri ise devam etmektedir.

Çukurova Bölgesel Havalimanı Yapım Projesi kapsamındaki çalışmalar da Kuruluşumuz tarafından yürütülmektedir. Balıkesir-Merkez Havalimanına yeni terminal binası yapımı ve Gaziantep Havalimanına yeni terminal binası yapım projeleri ise Kuruluşumuz 2016 yılı yatırım programında yer almaktadır.

Yine havalimanlarımızın altyapılarına yönelik olarak uluslararası standartların yükseltilmesi hedefi doğrultusunda; havalimanlarının terminal binaları gibi PAT sahaların standartlarının da yükseltilerek hizmet kalitesinin artırılması yönelik çalışmalar kapsamında; Atatürk Havalimanı PAT sahaları Onarım ve Tevsi İşİ, Konya Havalimanı II. Apron Bağlantı Taksiyolu, Apron Bariyer Binası ve Acil Çıkış Yolları Yapımı İşİ, Esenboğa, Adnan Menderes, Gaziantep Havalimanlarının PAT sahalarının yapım çalışmaları ile birlikte Savunma Sanayi Müsteşarlığı ile yapılan Protokol kapsamında Sabiha Gökçen Havalimanı 2. Pist Mütemmimleri 1.Etap İşİ çalışmaları halihazırda devam etmektedir.

3.2 KÖİ Projeleri

Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yaptırılması Hakkındaki 3996 sayılı Kanun ve Bu Kanunun Uygulama Usul ve Esaslarını Belirleyen (94/5907 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı yürürlükten kaldırılmıştır.) 2011/1807 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı kapsamında, Kuruluşumuz tarafından 9 önemli projenin ihalesi gerçekleştirilmiştir.

Bu projelerden 6'sının işletim süresi sona ermiş, 2'sinin işletim süresi devam etmekte, 1'nin ise (İstanbul Yeni Havalimanı) yatırımı devam etmektedir.

Bu çerçevede;

İşletim Süresi Sona Eren Projeler:

I. ANTALYA HAVALİMANI I. DIŞ HATLAR TERMİNAL BİNASI VE MÜTEMMİMLERİ PROJESİ

Antalya Havalimanına 5 Milyon yolcu/yıl kapasiteli I. Dış Hatlar Terminal Binası, yap-işlet-devret modeli ile 08.10.1993 tarihinde ihale edilmiş, ilave yatırım ile birlikte 75.902.000 ABD Doları tutarında bir yatırım Antalya Hava Limanı Uluslararası Terminal İşletmeciliği A.Ş. tarafından gerçekleştirilerek 01.04.1998 tarihinde hizmete verilmiştir.

Antalya Havalimanı I. Dış Hatlar Terminal Binasının işletme süresi 9 yıl 45 gün olup, 13.09.2007 tarihinde sona ermiştir.

II. ATATÜRK HAVALİMANI YENİ DIŞ HATLAR TERMİNAL BİNASI VE MÜTEMMİMLERİ PROJESİ

16.05.1997 tarihinde ihale edilen 20 milyon yolcu/yıl kapasiteli Atatürk Havalimanı Dış Hatlar Terminal Binası ve Katlı Otoparkı projesi ilave tesisler dahil 397.793.500 ABD Doları yatırım maliyeti karşılığında TAV Yatırım, Yapım

ve İşletme A.Ş. tarafından 4 yıl 10 ay 15 gün süre ile işletilerek 02.07.2005 tarihinde Kuruluşumuza devredilmiştir.

III. ANTALYA HAVALİMANI II. DIŞ HATLAR TERMİNAL BİNASI VE MÜTEMMİMLERİ PROJESİ

Antalya Havalimanına 5 Milyon dış hat yolcu/yıl kapasiteli ikinci bir dış hatlar terminali inşa edilerek, 07.04.2005 tarihinde hizmete verilmiştir.

Çelebi-IC A.Ş. tarafından işletilen Antalya Havalimanı II. Dış Hatlar Terminal Binasının toplam yatırım maliyeti 85.386.000.-\$ olup, işletme süresi 3 yıl 5 ay 26 gün olup, Havalimanın işletme süresi, 22.09.2009 tarihinde sona ermiştir.

IV. ADNAN MENDERES HAVALİMANI YENİ DIŞ HATLAR TERMİNAL BİNASI VE MÜTEMMİMLERİ PROJESİ

Adnan Menderes Havalimanına 5 Milyon dış hat yolcu/yıl kapasiteli yeni bir dış hatlar terminali inşa edilerek 13.09.2006 tarihinde hizmete verilmiştir. İşin bünyesinde, mevcut dış hatların iç hatlara çevrilmesi, %100 bagaj tarama sistemleri (EDS) tesis edilerek 11.05.2007 tarihinde hizmete verilmiş olup, projenin toplam yatırım maliyeti 138.886.782.-€ 'dur.

TAV İzmir Adnan Menderes Havalimanı Uluslararası Terminal İnşaatı İşletmeciliği ve Yatırım A.Ş. tarafından işletilen Adnan Menderes Havalimanı Yeni Dış Hatlar Terminal Binasının işletme süresi 7 yıl 4 ay 26 gün olup; 10.01.2015 tarihinde işletme süresi sona ermiştir.

V. DALAMAN HAVALİMANI YENİ DIŞ HATLAR TERMİNAL BİNASI VE MÜTEMMİMLERİ PROJESİ

Dalaman Havalimanına 5 Milyon dış hat yolcu/yıl kapasiteli yeni bir dış hatlar terminali, inşa edilerek 01.07.2006 tarihinde hizmete verilmiştir. Projenin toplam yatırım maliyeti 91.977.688.- \$'dır.

ATM Havalimanı Yapım ve İşletme A.Ş. tarafından işletilen Dalaman Havalimanı Yeni Dış Hatlar Terminal Binasının işletme süresi, 8 yıl 2 ay 17 gün olup; 28.04.2015 tarihinde işletme süresi sona ermiştir.

VI. MİLAS- BODRUM HAVALİMANI YENİ DIŞ HATLAR TERMİNAL BİNASI VE MÜTEMMİMLERİ PROJESİ

Yap-İşlet-Devret modeli kapsamında 5.000.000 yolcu/yıl kapasiteli terminal binası ihalesi 02.08.2006 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

Alınan 07.05.2009 tarihli YPK kararını müteakip, yeni kurulan Mondial Milas-Bodrum Havalimanı Uluslararası Terminal İşletmeciliği ve Yatırım A.Ş. ile İdaremiz arasında 25.05.2009 tarihinde Uygulama Sözleşmesi imzalanmıştır.

Görevli Şirkete 15.10.2009 tarihinde yer teslimi yapılmış ve 16.05.2012 tarihinde işletmeye açılmıştır. Söz konusu işin işletme süresi 22.10.2015 tarihinde sona ermiştir.

İşletme Süresi Devam Eden Projeler:

1. ESENBOĞA HAVALİMANI YENİ İÇ-DIŞ HATLAR TERMİNAL BİNASI VE MÜTEMMİMLERİ PROJESİ

Esenboğa Havalimanı Yeni İç-Dış Hatlar Terminal Binası ve Mütemmimleri İnşaatı, 16.10.2006 tarihinde tamamlanarak hizmete girmiştir. 20 Milyon yolcu/yıl kapasiteli İç ve Dış Hatlar Terminal Binasının, toplam yatırım maliyeti 188.702.557.- € 'dur.

TAV Esenboğa Yatırım, Yapım ve İşletme A.Ş. tarafından işletilen Havalimanının işletme süresi 15 yıl 8 ay olup, 24.05.2023 tarihinde işletme süresi sona erecektir.

2. ZAFER HAVALİMANI

Yap-İşlet-Devret modeli ile uluslararası ihalesine çıkılabilmesini teminen 04.09.2009 tarih ve 2009/T-20 Sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararı ile Kuruluşumuz yetkilendirilmiştir.

28.07.2010 tarihinde ihalesi gerçekleştirilmiş olup; ihaleyi 29 (yirmidokuz) yıl 11 (onbir) ay işletmek üzere IC İÇTAŞ İNŞAAT SANAYİ VE TİCARET A.Ş. kazanmıştır. 2 Milyon yolcu/yıl kapasiteli İç ve Dış Hatlar Terminal Binası ile Havalimanının, toplam yatırım maliyeti 50.000.000 Euro (Elli Milyon Euro)'dur.

Söz konusu Havalimanının işletmeye başlangıç tarihi 24.11.2012 olup işletme süresi bitim tarihi 21.03.2044'dür.

Yapım Dönemi Devam Eden Projeler

İSTANBUL YENİ HAVALİMANI PROJESİ

İstanbul Yeni Havalimanı projesinin Yap-İşlet-Devret modeli ile uluslararası ihalesine çıkılabilmesini teminen 3996 sayılı Kanunun 4.Madde hükmü ve 2011/1807 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı çerçevesinde, 03.05.2013 tarihinde ihalesi gerçekleştirilmiştir.

Açık artırma şeklinde yapılan ihale sonucunda; İstanbul Yeni Havalimanının **Yap-İşlet-Devret modeli ile** toplam 10.247.000.000.-€ bedelle yatırımı, **ilk etabının en geç 42 ayda tamamlanarak işletmeye verilmesi ve 25** yıllık işletme süresi karşılığında en yüksek kira bedelini (22.152.000.000.-€+KDV)

veren Ortak Girişiminin **görevlendirilmesi hususunda alınan** “Görevlendirme Kararının” Kuruluşumuz Yönetim Kurulunca uygun görülmesini müteakip, Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanının onayına sunulmuş ve **Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanımızca onaylanmıştır. Görevli Şirketçe kurulan yeni şirket “İGA Havalimanı İşletmesi Anonim Şirketi” ile İdaremiz arasında 19.11.2013 tarihinde Uygulama Sözleşmesi İmzalanmıştır.**

İstanbul Yeni Havalimanı Projesi 4 etapta gerçekleştirilecek olup 01.05.2015 tarihinde yer teslimi yapılarak I. Etap (1. Fazı 42 ayda ve 2. Faz 16 ayda) en geç 58 ay içinde tamamlanmak üzere yatırım dönemi başlatılmıştır.

Belirlenen takvime göre İstanbul Yeni Havalimanı'nın ilk etabının 2018 yılı içerisinde hizmete verilmesi planlanmaktadır.

Etaplar tamamlandığında,

- Toplamda 150 milyon yolcu/yıl kapasiteli yaklaşık 1,4 milyon m2 büyüklüğünde terminal binaları,
- 6 adet pist,
- Paralel taksiyolları,
- Yaklaşık 6,5 milyon m2 büyüklüğünde apron,
- VIP, kargo ve genel havacılık terminalleri,
- Devlet konukevi,
- Yeterli kapasiteye sahip açık ve kapalı otoparklar,
- Teknik blok ve kuleler,
- İtfaiye, garaj binaları, kuvvet santralleri, arıtma ve çöp toplama tesisleri gibi tüm havalimanı destek binaları,
- Hastane, otel, ibadethaneler, müze, konferans ve sergi salonları vb. sosyal tesisler, yapılacaktır.

KİRALA/İŞLET DEVRET (KİD) PROJELERİ

“Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair” 5335 sayılı Kanun; 27.4.2005 Tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiş ve bu Kanunun 33. Maddesi kapsamında; Kuruluşumuzun işletiminde bulunan havaalanları ile işletme dönemlerinin sonundan itibaren Yap-İşlet-Devret modeli çerçevesinde yaptırılarak işletimi özel sektöre verilen terminallerin ve/veya işletme hakkının verilmesi yöntemi ile ihale yoluyla özel hukuk tüzel kişilerine 49 yılı geçmemek üzere ihale edilmek suretiyle devri konusunda Kuruluşumuzu yetkilendirmiştir.

Bu çerçevede;

I. ATATÜRK HAVALİMANI DIŞ VE İÇ HATLAR TERMİNAL BİNASI, KATLI OTOPARK İLE GENEL HAVACILIK TERMİNALİ

Atatürk Havalimanında Yap-İşlet-Devret modeli ile TAV Yatırım, Yapım ve İşletme A.Ş. tarafından yapımı ve işletimi gerçekleştirilen Dış Hatlar Terminal Binası ve Katlı Otopark ile birlikte, İç Hatlar Terminal Binası ve Genel Havacılık Terminali, 5335 sayılı Kanunun 33. Maddesi kapsamında yapılan ihale çerçevesinde 03.07.2005 tarihi itibariyle TAV İstanbul Terminal İşletmeciliği A.Ş.'ye 15,5 yıl süre ile (KDV dahil) 3.000.740.000 ABD \$ bedel karşılığında kiralanmak suretiyle işletme hakkı devredilmiştir. 45 Milyon yolcu/yıl kapasiteli İç ve Dış Hatlar Terminal Binasının işletim süresi 02.01.2021 tarihinde sona erecektir.

II. ANTALYA HAVALİMANI; I. VE II. ETAP DIŞ HATLAR TERMİNALLERİ, CIP BİNASI, İÇ HATLAR TERMİNALİ İLE BU TERMİNALLERE AİT MÜTEMMİMLERİ

21.04.2005 tarih 5335 sayılı Kanununun 33. Maddesi kapsamında “Antalya Havalimanı; I. ve II. Etap Dış Hatlar Terminaleri, CIP, İç Hatlar Terminali ile Müteimmimleri” kiralama ihalesi 12.04.2007 tarihinde yapılmış ve ihaleyi kazanan “Fraport IC İçtaş Antalya Havalimanı Terminal Yatırım ve İşletmeciliği A.Ş.” ile 22.05.2007 tarihinde Kira Sözleşmesi imzalanarak; (KDV dahil) 2.371.800.000 Euro bedel karşılığında kiralanmak suretiyle işletme hakkı devredilmiştir. 14.09.2007 tarihi itibarıyla I. Etap Dış Hatlar Terminali, İç Hatlar Terminali, CIP Binası ve Müteimmim tesisleri, kiracı şirkete devir- teslim edilerek 17 yıl 3 ay 17 gün süre ile kira dönemi başlatılmıştır. II. Etap Dış Hatlar Terminali ile bu Terminallere ait Müteimmimlerinin işletimi ise 23.09.2009 tarihinde başlamış olup, işletme süresi 15 yıl 3 ay 8 gün'dür. 35 Milyon yolcu/yıl kapasiteli İç ve Dış Hatlar Terminallerinin işletme süresi 31.12.2024 tarihinde sona erecektir.

III. ZONGULDAK-ÇAYCUMA HAVALİMANI

Zonguldak/Çaycuma Havalimanının Kiralanması ihalesi, 15.09.2006 tarihinde gerçekleştirilmiş olup, ihaleyi “Zonguldak Özel Sivil Havacılık Sanayi ve Ticaret A.Ş.” kazanmıştır. Kazanan şirket ile Kuruluşumuz arasında 04.10.2006 tarihinde Kira Sözleşmesi imzalanmış; yıllık tesis kullanım bedeli olarak 32.291.-\$+KDV sabit ödemeyi, kira bedeli olarak kiracının elde edeceği brüt satışlarının ciro paylaşım oranı olarak belirlenen %01.06'sını (binde bir nokta sıfır altısını) +KDV tutarını İdareye ödeyecektir. 01.11.2006 tarihinde de Zonguldak Özel Sivil Havacılık Sanayi ve Ticaret A.Ş. yetkililerine devir-teslimi yapılmış olup, kiralama süresi 25 yıldır. Söz konusu havaalanı 20.08.2007 tarihi itibarıyla hizmete verilmiştir. 500.000 yolcu/yıl kapasiteli İç ve Dış Hatlar Terminal Binasının işletim süresi 20.08.2032 tarihinde sona erecektir.

IV. GAZİPAŞA/ALANYA HAVALİMANI

Gazipaşa/Alanya Havalimanının ihalesi 31.08.2007 tarihinde yapılmış ve kazanan firma TAV Gazipaşa Yatırım, Yapım ve İşletme A.Ş. ile 04.01.2008 tarihinde Kira Sözleşmesi imzalanmıştır. Müteakiben; 01.02.2008 tarihinde de Havalimanının devir-teslim işlemi gerçekleştirilmiştir.

Anılan Havalimanı 25 yıllığına 50.000.-\$+KDV sabit kiranın yanı sıra, her işletme yılı için dönem net karından % 65 pay alınarak kiralanmıştır. Görevli Şirket tarafından Pist ve Apronun genişletilmesi ile Terminal Binasının Büyütülmesi ile ilgili olarak kamu kaynağı kullanılmadan bila bedel ilave yatırımlar gerçekleştirilmiştir. 1.500.000 yolcu/yıl kapasiteli İç ve Dış Hatlar Terminal Binası 13.07.2009 tarihinde hizmete verilmiş olup 13.07.2034 tarihinde işletme süresi sona erecektir.

V. İZMİR ADNAN MENDERES HAVALİMANI MEVCUT DIŞ HATLAR TERMİNALİ, CIP, İÇ HATLAR TERMİNALİ VE MÜTEMMİMLERİ

İzmir Adnan Menderes Havalimanı Mevcut Dış Hatlar Terminali, CIP, İç Hatlar Terminali ve Müteimmimleri ihalesi 17.11.2011 tarihinde gerçekleştirilmiş olup, ihaleyi en yüksek kira bedeli olan KDV hariç 610.000.000.-(altıyüzonmilyon) EURO teklif eden TAV Havalimanları Holding A.Ş. kazanmıştır.

TAV Ege Terminal Yatırım Yapım ve İşletme A.Ş. ile İdaremiz arasında 16.12.2011 tarihinde Sözleşme imzalanmıştır. İdare tarafından oluşturulan Devir-Teslim Komisyonu marifetiyle 02.01.2012 tarihinde Şirket'e işletilmek üzere tesisin devri gerçekleştirilmiştir.

Sözleşme gereği bila bedel Şirket tarafından üstlenilen Yeni İç Hatlar Terminalinin Yapımı 1 Yıl 9 ay gibi kısa zamanda tamamlanarak 23.03.2014 tarihinde hizmete verilmiştir.

Diğer taraftan Yap-İşlet-Devret modeli çerçevesinde TAV İzmir Terminal İşletmeciliği A.Ş. tarafından inşa edilerek, işletilen Adnan Menderes Havalimanı Dış Hatlar Terminal Binasının işletme süresi sona ermiş olup, işletme hakkı devri kapsamında 10.01.2015 tarihinde TAV Ege Terminal Yatırım Yapım ve İşletme A.Ş.'ne devir-teslimi gerçekleştirilmiştir.

30 Milyon yolcu/yıl kapasiteli İç ve Dış Hatlar Terminallerinin işletme süresi bitim tarihi 31.12.2032'dir.

VI. AYDIN-ÇILDIR HAVALİMANI

Aydın-Çıldır Havalimanının mevcut sınırları dahilinde; sivil havacılığa yönelik sportif havacılık, havacılık eğitimi ve mevcut piste uygun uçaklarla operasyonlar düzenlenerek işletme hakkı devrine ilişkin ihalesi 09.04.2012 tarihinde gerçekleştirilmiş olup, her kira (işletme) yılı için, elde edilecek net dönem karının %7 'sini teklif eden Türk Hava Yolları A.O.'i ihaleyi kazanmıştır. Ayrıca, şirket tarafından kira tutarı dışında 20.000.- EURO tesis kullanım bedeli de her yıl İdareye ödenecektir.

Kira Sözleşmesi gereği ihaleyi kazanan Şirket tarafından kurulan yeni Şirket THY Aydın Çıldır Havalimanı İşletme A.Ş. ile Kuruluşumuz arasında 26.06.2012 tarihinde Kira Sözleşmesi imzalanmıştır.

Anılan Havalimanının 20.07.2012 tarihinde devir-teslimi gerçekleştirilmiş olup, THY Aydın Çıldır Havalimanı İşletme A.Ş. tarafından 20 yıl işletildikten sonra 20.07.2032 tarihinde Kuruluşumuza devri gerçekleştirilecektir.

İşletmeci Şirket tarafından havalimanında pilotaj eğitimi verilmek amacıyla bila bedel çeşitli yatırımlar da gerçekleştirilmektedir.

VII. DALAMAN HAVALİMANI MEVCUT DIŞ HATLAR TERMİNALİ, İÇ HATLAR TERMİNALİ VE MÜTEMMİMLERİ

Dalaman Havalimanı Mevcut Dış Hatlar Terminali ile Genel Müdürlükçe işletilmekte olan iç hatlar terminali ve mütemmimlerinin işletme hakkının devri ihalesi 07.03.2014 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

Söz konusu ihalede, Kuruluşumuz lehine en yüksek imtiyaz bedelini; YDA İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş. KDV hariç 705.000.000-(yediyüzbeşmilyon) EURO ile vermiştir.

Sözleşme gereği yeni kurulan şirket YDA Havalimanı Yatırım ve İşletme A.Ş. ile Kuruluşumuz arasında 22.07.2014 tarihinde İmtiyaz Sözleşmesi imzalanmış bilahare 01.08.2014 tarihinde devir-teslimi gerçekleştirilmiştir.

Diğer taraftan Yap-İşlet-Devret modeli çerçevesinde ATM Havalimanı yapım ve işletme A.Ş. tarafından inşa edilerek, işletilen Dalaman Havalimanı Dış Hatlar Terminal Binasının işletme süresi sona ermiş olup, işletme hakkı devri kapsamında 28.04.2015 tarihinde YDA Havalimanı Yatırım ve İşletme A.Ş.'ne devir-teslimi gerçekleştirilmiştir.

İmtiyaz Sözleşmesi gereği bila bedel Şirket tarafından üstlenilen Yeni İç Hatlar Terminalinin 36 aylık yapım süresi 28.04.2015 tarihi itibarıyla başlamış olup anılan yatırımın toplam tutarı 180.000.000 Euro'dur.

İç ve Dış Hatlar Terminallerinin işletme süresi bitim tarihi 31.12.2040'dır.

VIII. MİLAS-BODRUM HAVALİMANI DIŞ HATLAR TERMİNALİ, CIP/GENEL HAVACILIK TERMİNALİ, İÇ HATLAR TERMİNALİ VE MÜTEMMİMLERİ

Milas-Bodrum Havalimanı Mevcut Dış Hatlar Terminali ile Genel Müdürlükçe işletilmekte olan iç hatlar terminali ve mütemmimlerinin işletme hakkının devri ihalesi 21.03.2014 tarihinde açık arttırma olarak gerçekleştirilmiştir.

Söz konusu ihaleyi, TAV Havalimanları Holding A.Ş. KDV hariç 717.000.000-(yediyüzyedimilyon) EURO kira bedeliyle kazanmıştır. Kazanan Şirket tarafından İmtiyaz Sözleşmesi gereği kurulan yeni Şirket “TAV MİLAS BODRUM TERMİNAL İŞLETMECİLİĞİ A.Ş.” ile Kuruluşumuz arasında 11.07.2014 tarihinde İmtiyaz Sözleşmesi imzalanmış olup, 15.07.2014 tarihinde devir-teslimi gerçekleştirilmiştir.

Diğer taraftan Yap-İşlet-Devret modeli çerçevesinde “Mondial Milas-Bodrum Havalimanı Uluslararası Terminal İşletmeciliği ve Yatırım A.Ş.” tarafından inşa edilerek, işletilen Milas-Bodrum Havalimanı Dış Hatlar Terminal Binasının işletme süresi sona ermiş olup, işletme hakkı devri kapsamında 22.10.2015 tarihinde “TAV MİLAS BODRUM TERMİNAL İŞLETMECİLİĞİ A.Ş.”ne devir-teslimi gerçekleştirilmiştir.

7.600.000 yolcu/yıl kapasiteli İç ve Dış Hatlar Terminallerinin işletme süresi bitim tarihi 31.12.2035'dir.